

FIE üleminek osaühinguks

Äriseadustiku (ÄS) kohaselt võib ettevõtja tegutseda kas füüsilise isikuna või äriühinguna. Tegutsemine füüsilisest isikust ettevõtjana (FIE) võib ühel päeval osutada erinevatel põhjustel mitteotstarbekaks. Näiteks seoses majandustegevuse laiendamisega võib FIE vormis tegutseva ettevõtja puhul olla vajalik üle minna äriühingu vormile.

Samuti räägib äriühingu kasuks vastutuse (FIE vastutab ettevõtlustegevuse eest kogu oma varaga) ja maksustamise küsimused (FIE-l on suurem maksukoormus kui näiteks osaühingul). Äriühingute liikidest on osaühing (OÜ) sobivaim ettevõtlusvorm väikese ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks.

FIE ettevõtlusvormi muutmiseks seoses on põhiküsimuseks kuidas korraldada FIE varade ja kohustuste üleandmine korrektset nii juriidiliselt kui ka maksualaselt.

FIE-t ei saa ühendada osaühinguga või ümber kujundada osaühinguks

Sageli kerkib küsimus, kas FIE-t on võimalik ühendada osaühinguga või ümber kujundada osaühinguks äriseadustikus ühingute jaoks ette nähtud ühinemise või ümberkujundamise korras.

Ühinemised ja ümberkujundamised on aga võimalikud vaid äriühingute puhul. Äriühingute liigid on sätestatud **ÄS § 2 lg 1** ja nendeks on **täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu**. **FIE ei ole äriühing äriseadustiku mõttes, vaid tegemist on ettevõtlusvormiga**. Sellest tulenevalt ei ole FIE-l võimalik ühineda ühegi äriühinguga ja vastavalt ei saa FIE ettevõttega seotud varakogum (õigused ja kohustused) minna osaühingule üle üldõigusjärgluse korras. Samuti ei ole võimalik FIE-t ümber kujundada ühekski äriühinguks.

Osaühingu asutamine

Tegutsemiseks läbi osaühingu tuleb asutada FIE majandustegevusega jätkav osaühing ning lõpetada FIE äriregistris. Seejuures ei saa osaühingu asutajaks olla FIE. ÄS-i kohaselt võivad osaühingu asutajaks olla füüsilised või juriidilised isikud (**ÄS § 137 lg 2**). FIE on füüsiline isik, kes tegeleb ettevõtlusega (kajastub ka FIE ärinimes, mis peab sisaldama ettevõtja ees- ja perekonnanime) ning FIE-na tegutsev inimene ei muutu ettevõtlusega tegelemise tulemusena juriidiliseks isikuks.

FIE lõpetamine

Üldreegli kohaselt kustutakse FIE äriregistrist tema avalduse alusel (**ÄS § 59 lg 3**). Tuleb silmas pidada, et kui FIE faktiliselt ettevõtluse lõpetab, kuid ei esita selle kohta äriregistrile avaldust kande kustutamiseks, on ta jätkuvalt kohustatud maksma tulu- ja sotsiaalmaksu makseid.

FIE-na tegutsemist lõpetav ettevõtja peab esitama järgneva aasta 31. märtsiks lõppenud tegevusaasta kohta **tuludeklaratsiooni**. Kui tegevust lõpetav FIE on käibemaksukohustuslane, tuleb Käibemaksukohustuslaste registrist kustutamist taotleda Maksu- ja Tolliametilt enne Äriregistrist kustutamist.

FIE vara üleandmine

FIE ettevõttega seotud vara tuleb FIE ettevõtlusega jätkavale OÜ-le üle anda kas ettevõtte üleandmisena või mitterahalise sissemaksena osaühingu osakapitali. Samuti on võimalik ka vara võõrandada raha eest või tasuta.

Üleantava vara hulka võivad kuuluda kõik FIE ettevõtlusega seotud asjad, õigused, kohustused (välja arvatud maksukohustused), sealhulgas eripangakontol olev raha. FIE-l on lubatud ettevõtluse lõpetamisel anda vara üle isikule, kes jätkab ettevõtte tegevust ilma maksustamise tagajärgedeta (tulumaksuseadus **§ 37 lg 7**). **Tulumaksuvabastus kehtib kui FIE annab vara üle mitterahalise sissemaksena iseenda osaühingule ja jätkab ise osaühingus sarnase ettevõtlusega**. Lisaks tuleb arvestada, et maksuvabastus ei kehti kui FIE ettevõtte hulka kuulunud vara võetakse isiklikku tarbimisse. Kui ettevõtte vara üleandmisel on üleandja saanud tasu, siis loetakse, et vara on müüdud ning see tuleb deklareerida. Samuti on oluline silmas pidada, et FIE ettevõtte hulka kuulunud vara saab äriühingule maksuvabalt üle anda äriregistrisse kantud osaühingule **enne FIE tegevuse lõpetamist**.

FIE vara on võimalik üle anda osäühingule tehes sellega sissemakse osäühingu osakapitali. Osäühingu osakapital võib tervikuna koosneda FIE ettevõtte varast.

Kui FIE ettevõtte antakse OÜ-le üle tervikuna, siis on tegemist ettevõtte üleminekuga võlaõigusseaduse (VÕS) § 180 mõttes. FIE ettevõtte üleandmisel tuleb sõlmida FIE ja FIE ettevõtlusega jätkava OÜ vahel leping kõikide FIE ettevõttesse kuuluvate FIE ettevõtte majandamisega seotud ja selle majandamist teenivate asjade, õiguste ja kohustuste ning lepingute üleandmiseks OÜ-le. Sellise tehingu puhul lähevad koos FIEle kuuluvate asjade ja õiguste üleminekuga OÜ-le üle ka kõik FIE ettevõttega seotud kohustused.

Vara üleandmisel (mis tahes viisil eelpooltoodutest) tuleb arvestada ka sellega, et kõikide asjade, õiguste ja lepingute üleandmine peaks toimuma vastavate asjade ja lepingute üleandmise sätete järgi. Kui tehingu tegemiseks on ette nähtud teatud kindel vorm, siis tuleb üleandmise tehing vormistada vastavat vorminõuet järgides. Kui tegemist on registris registreeritud varaga (sõidukid, kinnisasjad, kaubamärgid jms), siis tuleb registreerida vastav omandiõiguse üleminek vastavas registris.

Artikkel on avaldatud ajakirjas Raamatupidamise Praktik

Autor: Jelizaveta Rastorgujeva, Vandeadvokaadi abi, Advokaadibüroo NJORD

Allikas: [NJORD Advokaadibüroo OÜ](#)

